

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie zagrożeń wypadkowych w budownictwie

Rada Ochrony Pracy przy Sejmie RP na posiedzeniu 13 listopada 2015 roku zapoznała się z przedstawioną przez Państwową Inspekcję Pracy informacją na temat zagrożeń wypadkowych w budownictwie i skutecznością ich eliminowania.

Z informacji tej wynika, że w latach 2012-2014 liczba zarejestrowanych w GUS wypadków śmiertelnych i ciężkich w budownictwie uległa zmniejszeniu. Jednak na terenach budów zbadanych przez inspektorów PIP nie zmieniła się w istotny sposób liczba wypadków ciężkich. Wśród 539 poszkodowanych w 508 wypadkach przy pracy zbadanych przez inspektorów PIP w roku 2014:

- 140 to osoby świadczące pracę na innej podstawie niż stosunek pracy (26%),
- 323 to pracujący w firmach zatrudniających do 9 osób (59,9%),
- 339 to osoby o stażu pracy krótszym niż 1 rok, w tym 156 osób o stażu do 7 dni (62,9%).

Od wielu lat do zdarzeń powodujących wypadki w budownictwie należą upadki osób z wysokości, uderzenie przez spadający z góry czynnik materialny, przysypanie lub zasypanie poszkodowanego ziemią a także uderzenie przez poruszający się po budowie obiekt. Wśród przyczyn organizacyjnych badanych wypadków dominują: brak instrukcji prowadzenia procesu technologicznego, brak nadzoru, brak instruktażu stanowiskowego, niewłaściwa organizacja stanowiska pracy (w tym niewłaściwy dobór środków ochrony indywidualnej). Przyczyny ludzkie wynikają głównie z nieprawidłowego zachowania pracownika tj.: nieużywania środków ochrony indywidualnej, wejścia lub wjechania na obszar zagrożony bez upewnienia się czy nie ma niebezpieczeństwa oraz przechodzenie, przejeżdżanie lub przebywanie w miejscach niedozwolonych. Najczęściej występujące przyczyny techniczne to brak urządzeń zabezpieczających, tj. niewłaściwe środki ochrony zbiorowej lub ich brak, niewystarczająca stateczność oraz nieodpowiednia wytrzymałość czynnika materialnego oraz niewłaściwa konstrukcja urządzeń zabezpieczających.

W 2014 r. inspektorzy pracy przeprowadzili 5 278 kontroli na 2 775 budowach, w których zwracano uwagę przede wszystkim na bezpieczeństwo prac na wysokości, w tym na rusztowaniach (3 150 kontroli na 1525 budowach) oraz przy pracach ziemnych i w wykopach (755 kontroli na 543 budowach). Większość kontroli zrealizowano na terenie małych i średnich budow ze względu na wysoką liczbę nieprawidłowości stwierdzanych w nich w poprzednich latach. Wśród kontrolowanych dominowały mikroprzedsiębiorstwa, czyli firmy o kilkuosobowym zatrudnieniu (73%) oraz małe firmy, tj. o zatrudnieniu od 10 do 49 osób (24%). Stwierdzono, że skala naruszeń przepisów bhp jest nadal duża, a większość z nich dotyczyła:

- prac na rusztowaniach (brak odbioru rusztowań, brak uprawnień kwalifikacyjnych do montażu rusztowań, niewłaściwe poręcze ochronne lub ich brak, niewłaściwe pomosty robocze lub ich brak, nieodpowiednie zakotwienia, brak pionów komunikacyjnych, brak kontroli okresowych rusztowań),
- bezpieczeństwa prac na wysokości (nieprawidłowe środki ochrony zbiorowej, niewyposażenie pracowników w wymagane środki ochrony indywidualnej),
- wygradzenia i oznakowania stref niebezpiecznych (prace na wysokości - w tym na rusztowaniach, prace z wykorzystaniem sprzętu do transportu pionowego, prace ziemne).

Wymagania prawne w zakresie bhp na budowach realizowane są zbyt często w sposób formalny na podstawie ogólnych planów BIOZ oraz instrukcji bezpiecznego wykonywania poszczególnych prac bez brania pod uwagę specyfiki każdej budowy.

Należy podkreślić, że nieprawidłowości w zakresie przygotowania pracowników do pracy dotyczyły głównie małych firm działających od niedawna na rynku budowlanym; mniej nieprawidłowości stwierdzono na budowach zatrudniających firmy specjalistyczne z wieloletnim doświadczeniem w branży.

W informacji omówiono również prowadzone przez Państwową Inspekcję Pracy działania o charakterze prewencyjno - promocyjnym, realizowane we współpracy - z partnerami, takie jak: seminaria, szkolenia, konferencje, regionalne rady ds. bezpieczeństwa pracy w budownictwie, konkursy, a także programy prewencyjne dla firm budowlanych.

Po wysłuchaniu przedstawionej informacji oraz przeprowadzonej dyskusji Rada Ochrony Pracy uważa za niezbędną intensyfikację działań zmierzających do poprawy stanu bhp w budownictwie i zwraca uwagę na potrzebę:

1. prowadzenia przez Państwową Inspekcję Pracy i inne instytucje intensywnych działań edukacyjno-promocyjnych zmierzających do kształtowania wiedzy z zakresu bhp w budownictwie i świadomości jej znaczenia, zwłaszcza wśród pracodawców i pracowników, szczególnie nowozatrudnionych oraz małych firm z tej sekcji gospodarki,
2. realizowania nadal przez Państwową Inspekcję Pracy intensywnych kontroli, w tym w mikroprzedsiębiorstwach i małych firmach budowlanych,
3. monitorowania realizacji przepisów ustawy - Prawo zamówień publicznych w aspekcie form zatrudnienia a zapewnienia bezpieczeństwa zatrudnionym,
4. współpracy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z Głównym Urzędem Statystycznym w zakresie ustalania liczby wypadków przy pracy, w których poszkodowane są osoby świadczące prace na podstawach innych niż stosunek pracy (w tym samozatrudniające się),
5. promowania programu prewencyjnego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w którym są dostępne środki mogące być wykorzystane przez małe firmy budowlane do realizacji projektów doradczych i inwestycyjnych służących poprawie bezpieczeństwa swoich pracowników.

Rada Ochrony Pracy podkreśla, że działania zmierzające do eliminowania zagrożeń w budownictwie powinny obejmować nie tylko firmy budowlane, ale odnosić się również do innych pośrednich uczestników procesu budowlanego (w tym projektantów, inwestorów).

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 15 grudnia 2015 r.